

۱۴۴۰
۱۳۸۲

آیین نگارش و ویرایش

«راهنمای کتاب‌نویسی، مقاله‌نویسی، گزارش‌نویسی، مدخل‌نویسی، چکیده‌نویسی، داستان‌نویسی، رمان‌نویسی، نمایشنامه‌نویسی، فیلمنامه‌نویسی، سفرنامه‌نویسی، طنزنگاری، نامه‌نگاری، پژوهش‌نگاری، نگارش تاریخ شفاهی، ساختار مقالات سمینار، نقدنویسی و تصحیح متون»

همراه کتابشناسی

تألیف

دکتر قاسم صافی

دانشیار دانشگاه تهران

ویراست ۲

با تجدیدنظر و اضافات

صافی، قاسم، ۱۳۲۷ -

آیین نگارش و ویرایش : راهنمای کتاب‌نویسی، گزارش‌نویسی، مقاله‌نویسی ... ویراست ۲ با تجدیدنظر و اضافات، تألیف قاسم صافی. - تهران: نشر ارسباران، ۱۴۰۳.
۲۳۲ ص.

ISBN : 978 - 964 - 6389 - 79 - 3

شابک :

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

کتابنامه: ص. [۲۱۱] - ۲۳۰.

عنوان دیگر: راهنمای کتاب‌نویسی، گزارش‌نویسی، مقاله‌نویسی... پایان‌نامه‌نویسی همراه با کتابشناسی.

موضوع: فن نگارش -- ویراستاری -- تحقیق

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ آ ۱۵ ص / PIR ۲۸۳۹

رده‌بندی دیویی: ۸۰۸

شماره کتابخانه ملی: ۲۳۷۵۵۸۱

بیاید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

مخاطب عزیز، خواننده گرامی، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مؤلف و ناشر است. تکثیر آن به هر شکل و میزانی، بدون اجازه از ناشر و مؤلف، و خرید و فروش آن کاری نادرست، غیرقانونی، و غیرشرعی است. پیامد این عمل ناصواب موجب بی‌اعتمادی در فضای نشر و فروش کتاب می‌شود و می‌تواند زمینه‌ساز محیطی ناسالم جهت بی‌ارزش کردن زحمات دست‌اندرکاران فعالیت‌های فرهنگی و اقتصادی در جامعه شود که در نهایت، به زیان خود شما و فرزندان‌تان خواهد شد.

www.ketab.ir

آدرس اینترنتی

www.ravabook.com

اربابان
نشر ارسباران

پست الکترونیکی

panahir91@yahoo.com

آیین نگارش و ویرایش (ویراست ۲، با تجدیدنظر و اضافات)

تألیف : دکتر قاسم صافی

ناشر : ارسباران

نوبت چاپ : یازدهم، پاییز ۱۴۰۳

تعداد صفحات : ۲۳۲ صفحه

شمارگان : ۲۰۰

لیتوگرافی، چاپ و صحافی : طیف‌نگار

ISBN : 978 - 964 - 6389 - 79 - 3

شابک : ۳ - ۷۹ - ۶۳۸۹ - ۹۶۴ - ۹۷۸

مرکز پخش: تهران - خیابان زرتشت غربی، بین خیابان پنجم و ششم، پلاک ۶۳

تلفکس: ۸۸۹۶۲۷۰۷

تلفن: ۸۸۹۷۳۳۵۸ - ۹

فهرست مطالب

پیشگفتار چاپ پنجم، ویراست دوم	۵
پیشگفتار چاپ اول	۷
۱. کلیاتی درباره نوشتن	۹
فن نویسندگی	۹
راهنمای پروردن مطالب	۱۲
۲. یادداشت برداری و خلاصه نویسی	۱۵
یادداشت برداری	۱۵
انواع یادداشت	۱۹
خلاصه نویسی	۱۹
۳. گزارش نویسی	۲۳
معانی و مفاهیم	۲۳
شیوه تهیه گزارش	۲۵
۴. مقاله نویسی	۲۹
ویژگیهای نویسنده	۲۹
طرز تهیه مقاله خوب	۳۰
۵. آیین استناد و سند آوری	۳۵
اهمیت موضوع	۳۵
ترتیب ذکر مأخذ و منابع	۳۶
۶. نقد علمی و ادبی و شیوه های سخن آرای	۳۹
نقد علمی و ادبی	۳۹
دانستنیهای دیگر	۴۲
انتقاد درست	۴۴
شیوه های سخن آرای	۴۸
۷. ویرایش متنها علمی، ادبی و اداری	۵۳
مقدمه	۵۳
هتر ویراستاری	۵۴
ویرایش فنی و محتوایی	۵۷
فهرستی از کارهای ویراستار	۵۹

- چند نمونه از سوء کاربرد عبارات و جمله‌ها ۶۲
- نمونه‌هایی دیگر ۶۷
۸. قواعد کلی در دستور زبان، شیوه کتابت و نشانه‌گذاری ۷۳
- نکات ضروری در کاربرد درست واژه‌ها ۸۱
- راهنمای املاي بعضی از واژه‌ها ۱۰۴
- نشانه‌گذاری و علائم ویرایشی ۱۰۸
۹. نشر و اشاعه یافته‌های علمی ۱۱۳
۱۰. سمینار و همایش علمی ۱۱۹
- مهارت‌های ایراد سخنرانی ۱۲۲
- ساختار مدیریت سمینار و همایش ۱۲۳
- تدوین چکیده مقالات همایش ۱۲۶
- شیوه تدوین مقاله و شرایط پذیرش آن در همایشها ۱۳۰
۱۱. کلیات روش علمی در تصحیح و نقد متون ۱۳۷
- تعلیقات (اثروده‌ها) ۱۳۹
- پاورقیها ۱۴۰
۱۲. ضوابط و معیار نگارش متون در دانشنامه‌ها و دایرةالمعارفها ۱۴۳
۱۳. نامه‌نگاری و آیین نگارشهای اداری ۱۵۳
۱۴. طنزنویسی ۱۶۵
- شیوه بیان طنز ۱۶۷
۱۵. سفرنامه‌نویسی ۱۷۱
- انواع سفرنامه ۱۷۲
- نوشتن سفرنامه ۱۷۵
۱۶. نگارش تاریخ شفاهی و وقایع نگاری ۱۸۱
۱۷. داستان‌نویسی ۱۸۷
- موضوع و عناصر داستان ۱۸۸
- مقام داستان ۱۹۱
- رمان‌نویسی ۱۹۵
۱۸. نمایشنامه‌نویسی و فیلمنامه‌نگاری ۲۰۱
- فیلمنامه یا سناریو ۲۰۸
۱۹. کتابشناسی آیین نگارش و ویرایش ۲۱۱

به نام خداوند جان و خرد

پیشگفتار چاپ پنجم، ویراست دوم

اقبال خوانندگان محترم، نگارنده را برآن داشت که به چاپ دیگری از کتاب حاضر مبادرت کند. این چاپ، با طبع نخستین تفاوت‌هایی دارد و جامع‌تر و منقح‌تر از آن است. در این چاپ، ترتیب مباحث کتاب تغییر یافته و فصل‌ها و تقدّم و تأخّر مطالب، به اقتضای سیر مطالعاتی و تحقیقاتی خواننده، تنظیم شده است. از مزایای دیگر، اضافه شدن اطلاعات نو پیرامون مباحث چاپ‌های قبل است که به دلیل افزودگی‌ها، تعداد صفحات از ۱۴۷ صفحه متن چاپ‌های نخست، به حدود ۳۳۰ صفحه بالغ شد و خواننده می‌تواند اطلاعات و آگاهی‌های مورد دلخواهش را در باب شیوه نگارش و ویرایش در همه جوانب و نواحی آن بیابد.

در کتاب حاضر، کوشش شده حتی‌المقدور آگاهی‌های فشرده‌ای درباره همه مراحل مورد توجه در قواعد نگارش و ویرایش انواع نوشته - اعم از کتاب، مقاله، گزارش، مکاتبه، سفرنامه، نمایشنامه، فیلم‌نامه، داستان، رمان، طنز، ترجمه و تصحیح متن، بررسی و نقد، تاریخ شفاهی و وقایع‌نگاری، ساختار مدیریت سمینار و همایش، ضوابط و معیار نگارش مدخل در دانشنامه‌ها و دایرةالمعارف‌ها و جز اینها - ارائه شود و نگارنده علاوه بر تتبع از منابع گوناگون، از تجربیات شخصی خود در تدریس و تألیف نیز استفاده کند و مطالب را ساده و روان و زودفهم بنگارد.

امید است همه کسانی که از این کتاب استفاده می‌کنند از خواندن متن آن لذت ببرند و بهره لازم را بگیرند و همچنین با اظهارنظرهای سازنده، مؤلف را راهنمایی کنند.

پیشگفتار چاپ اول

راهنمایی متعلمان و پژوهشگران به چگونه نوشتن و آشنایی آنان با چگونگی نگارش انواع نوشته به صورت فشرده و جامع، ضرورت تألیف این کتاب را اقتضا کرد. تاکنون کتابها و مقالات زیادی درباره آیین نگارش، نوشته شده است و هر اثر، بخش یا بخشهایی از انواع نوشته را کوتاه یا به تفصیل شرح داده است. در این کتاب، نگارنده با استفاده از تجربه تدریس و تحقیق در دانشگاهها و مراکز آموزشی و با بهره گیری از مقایسه تطبیقی آثار موجود در زمینه آیین نگارش و پژوهش در صدد برآمد که بضرورت، کتاب راهنمایی مشتمل بر مباحث این موضوع در یک مجلد پدید آورد تا دانشپژوه بتواند در آن از طرز نگارش و تدوین انواع نوشته و آنچه در مجموعه این موضوع می‌گنجد با کوتاه‌ترین، ساده‌ترین و رساترین بیان ممکن، بهره‌مند شود.

نگارنده، این کتاب را در ابتدا به آهنگ تألیف کتابی که به زیور چاپ بیاراید نوشته بود؛ بلکه یادداشتهایی بود که برای خود و برای زمینه تدریس تدوین کرده و اکنون به سبب توجه دانشجویان عزیز، آن را منتشر می‌کند تا مورد مراجعه علاقه‌مندان دیگر هم باشد. امید است این اقدام، برای دانشجویان و پژوهشگران در بهره‌گیری از مطالعات خود و مکتوب کردن دستاوردهای علمی و تجربی‌شان، مؤثر باشد.

با وجودی که این اثر پیرامون موضوعی نوشته شده که خود باید راهنما و الگویی بی نقص باشد، نویسنده هرگز خود را از لغزش و خطای سهوی مبرا نمی داند و ممکن است پیش آمده باشد که واژه یا عبارتی و موضوعی، مورد دقت نگارنده هم قرار نگرفته باشد. در این رابطه، به طور کلی باب اصلاح و تغییر در آیین نگارش و ویرایش - چه در مواردی که ویرایشگران خود در عمل به لزوم آن پی برند و چه در مورد رعایت توصیه‌ها و ارشادهای اصولی و مستدل و معقول دیگران - باز خواهد بود و نگارنده ارشاد و راهنمایی آگاهان و نکته‌یابان را به جان و دل می پذیرد.

در پایان کتاب، بخشی به نام کتابشناسی اختصاص داده شده است و در آن، فهرست عمده منابع فارسی با مشخصات کامل نشر آنها که در زمینه آیین نگارش و ویرایش تاکنون به طبع رسیده، با ترتیب الفبایی عنوان نوشته‌ها، ارایه شده است. در این هدف که دانشجویان و پژوهشگران علاقه‌مند برای مطالعه بیشتر، بتوانند از آن مأخذ استفاده کنند. منابع تدوین این کتاب نیز با علامت ستاره مشخص شده است.

دانشگاه تهران

۱۳۸۲